

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

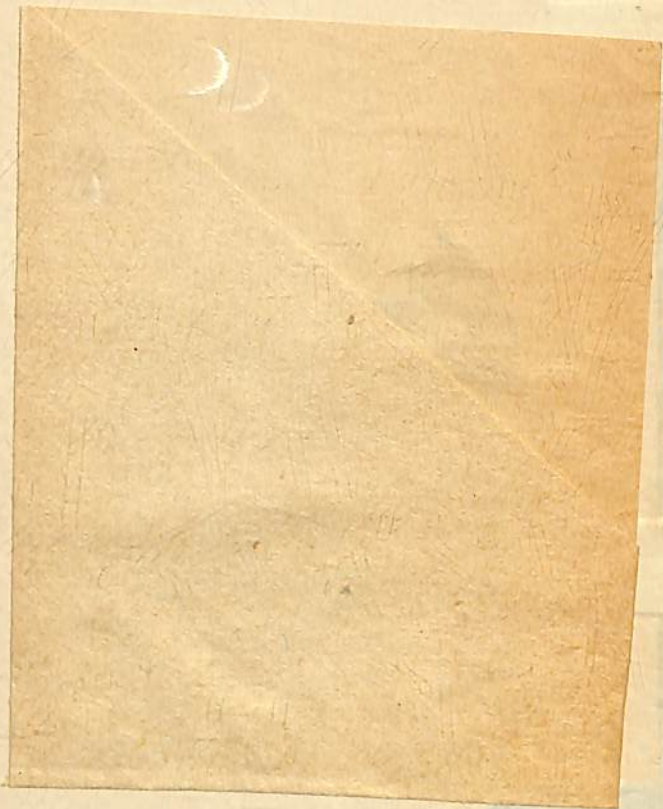
Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

The image shows the front cover of an old book. The cover is decorated with a marbled paper pattern consisting of large, irregular, organic shapes in shades of brown, olive green, and tan, separated by thin white veins. The spine of the book, visible on the left, is a dark, textured material, possibly black cloth or leather. A small, rectangular, light blue paper label is affixed to the bottom left corner of the cover, featuring the year '1913' printed in a bold, black, sans-serif font.

1913

1339

55

VIII 588. 1874.

ՀՐԱՀԱՆԳ 589

ՇԵՐԱՄԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԿՍՄ

ՇԵՐԱՄ ՍՆՈՒՅԱՆԵԼՈՒ

ԿԵՐՊԸ

1913

ԻԲԷՔ ՊԷՕՃԷՅԻ

ԹԷՐՊԻՅԷՍԻՆԷ ՏԱՅԻՐ

ԹԱԼԻՄԱԹ

ԱՍԻԹԱՆԷ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Յ. ԳԱՅԱՅԵԱՆ

— 1874 —

ՀՐԱՀԱՆԳ

ՇԵՐԱՄԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԿԱՄ

ՇԵՐԱՄ ՍՆՈՒՑԱՆԵԼՈՒ ԿԵՐՊԸ

ԻԲԷՔ ՊԵՕՃԷՅԻ

ԹԷՐՊԻՅԷՍԻՆԷ ՏԱՅԻՐ

ԹԱԼԻՄԱԹ

ԱՍԻԹԱՆԷ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Յ. ԳԱՅԱՅԵԱՆ

—1871—

Տաճկաստանի մէջ շերամ՝ սնուցանելու համար մինչեւ ցարդ ի գործ դրուած կերպը՝ օրինաւոր չըլլալուն՝ ոչ միայն որդերուն պատահած հիւանդութիւններն չ'կրնար բուժել, այլ հիւանդութիւն ալ չ'կ'պատահի, դարձեալ կեռէն աւելիին կորստեանը առիթ կուտայ: Եթէ նոյն կերպը չ'փոխուի, ոչ երբէք կրնայ հիւանդութիւններէ և կորուստէ զերծ մնալ:

Նուաստս մէկ քանի տարիէ յետէ Օսմանեան Պետութեան շնորհիւ Եւրոպայի մէջ այս մասին ի գործ դրուած կերպերը և միջոցները տեսնելով և ասոնց վերաբերեալ շատ գիւրքեր կարգալով և Տաճկաստանի մէջ մինչեւ հիմա ի գործ դրուած ամէն կերպերը մէկիկ մէկիկ փորձելով տեսայ և հասկցայ որ՝ որդերուն պատահած հիւանդութեանց գլխաւոր պատճառը ուրիշ բան չէ, բայց եթէ՝ գլխաւորաբար խոնաւութիւնը, լիճերէն և աղտեղութիւններէն ելած գողորշիքն է, որ ակնբերել տեսնուած է: Սոյն հիւանդութեանց և վնասուց դարմանը շատ մը փորձերէն վերջը, երեք սկզբանց վրայ հաստատուած ըլլալուն տարակոյս մնացած չէ:

Այս սկզբունքներուն և ոչ մէկը Տաճկաստանի մէջ ի գործ դրուած չըլլալէն զատ՝ Եւրոպայի մէջ անգամ ընդհանրապէս ի գործ դրուած չըլլալը տեսած եմ: Եթէ այս սկզբունքները ընդհանուր կերպիւ ընդունուին, անկասկած եմ որ՝ քիչ ժամանակուան մէջ այն հիւանդութիւնները բոլորովին պիտի ջնջուին ու վերանան:

Մէմայիքի մահրուսէի Շահանէտէ իրէք պէօճէ-յի թէրպլիյէսի իչին էօթէտէն պէրու իթթիխազ իթտիքլէրի ուսուլտէն այրըլմայըպ, պու ուսուլ խտէ, պէօճէքլէրէ արիզ օլան խասթալըզլարտան սալիմ իթմէտիքտէն պաշգա, խասթալըզ օլմասա տախի նրսֆրնտան զիատէսինին թէլէֆինէ սէպէպլիյէթ վէրմէքտէ տիր. էկէրչի թէտապիրի մէզքիւրէ եէնիտէն թահվիլ օլունմազ խտէ, հիչ պիր վադըթ խասթալըզ վէ թէլէֆաթտան գուրթուլմազ միւմքին օլամազ:

Աֆիղլէրի չէնտ սէնէտէն պէրու Սայէի Մէարիֆ-վայէի հազրէթի Միւլիւքեանէտէ Էվրօբատա ճարի օլան ուսուլլէրի միւշահէտէ վէ պունլարա տայիր օլան պիր չօգ թէլէֆաթլէրի միւթալէա վէ Մէմալիքի Շահանէտէ իսթիմալ օլունան ուսուլ վէ թէտապիր տախի պիրէր պիրէր թէճրուպէ էտիպ, մէզքիւր թէճրուպէտէն հասըլ օլան նէթիֆէլէրտէն անլաշըտըղընա կէօրէ պէօճէքլէրէ արիզ օլան խասթալըզլէրին պաշըճասը բութուպէթ վէ կէօլլէրտէն վէ փիսլիքլէրտէն հասըլ օլան (միազմ) պուխարաթտէն օլտուղու կէօրիւլմիւշ տիւր, պունուն թէտապիսի չարէսի խտէ, խայլիճէ թէճրիւպէլէրտէն սօնրա իւշ էսաս իւզէրինէ միւսթէնէտ օլտուղու անլաշըմը տըր, վէ պունլէրին հիչ պիրի Մէմայիքի Շահանէտէ իճրա օլունմայուպ, Էվրօպատա տախի ումումէն իճրա օլմատըղընը միւշահատէ կլլմիչիմ: Էկէրչի պու էսասլէրէ ումումէն բաղպէթ օլունուր խտէ, արիզ օլան խասթալըղըն ալ վադըթ իչինտէ

Քանզի շերամներու պատահած հիւանդութիւնը (Աստուած մի արասցէ) եթէ յանտախտի ու Գօլէրայի նման սեպուելով դարանթինայի արարողութիւններն ի գործ դրուին, բողոքովին կը ջնջուի. իսկ եթէ հոգ չտարուի ցոյց տրուած դարմաններն ի գործ դնելու, տարուէ տարի սոյն հիւանդութիւններէն ծանր և աւելի վնասակար հետեւութիւն մը կարտադրէ:

Վերոյիշեալ երեք սկզբանց առաջինը՝ հասարակութիւն. երկրորդը՝ հարստութիւն. և երրորդը՝ օգին շրջանը, կամ հարստութիւն է:

Հասարակութիւն, Սերմը բացուած օրէն շերամներուն թէ ուտելու, թէ քնանալու և թէ արթննալու ատենները հաւասար չափով բռնելու է:

Մարտութիւն, Այսինքն՝ շերամ բռնուած տեղին չորս կողմը սրբելու և ամէն օր շերամներուն տակը մաքրելու է, վերջապէս շերամ բռնուած տեղը ամէն տեսակ դարչահատութիւններէ զերծ պահելու է:

Օրէ շրջան կամ հարստութիւն, Այսինքն՝ շերամներուն տակն ու վրան պարապ թողելով օգին շրջանը կամ նորոգումը դիւրացնելու եղանակները հետեւեալներն են:

Հաւասարութեան և շերամներու անկողնոյն մաքրութեանը համար առաջին քունէն մինչեւ երրորդ քունը ձանձառ (սէյրէք թիւլ) մը. երրորդէն մինչեւ հինգերորդ քունը թրապիղոսի դերձանէ շինուած ձուկի ուռկանի պէս ուռկան մը գործածել պէտք է, անանկ որ՝ յիշեալ թիւլին, կամ ուռկանին վրան թարմ տերեւը կտրտել դնելու է, որ առողջ թըր-

տէֆ ու իղալէ օլաճաղը պի իշթիպաս տըր, չիւնքի մէղքիւր խասթալըդ պէօճէքլէր իչին մաղ ալլահու թէալա վէպա վէ Գօլէրա կիպի իլէլը սարկէտէն ատտ օլունուպ պիլ ումում դարանթինա ուսուլու իճրա օլունուլու սուրէթտէ քեամիլէն տէֆ օլունապիլիր, Ֆիազաթ իթինա օլունմատըղը հալտէ, սէնէ պէ սէնէ պու խասթալըղըն պուհրանը արթապիլիր, մէղքիւր էսապէրին պիրինճիսի միւսավաթ, իքինճիսի նէզաֆէթ, իւչիւնճիսի ճէվէլանը հավա տըր:

Միւսավաթ եանի թօխում աչըլըղը կիւնիւն թարիխինտէն պէօճէքլէրին կերէք եէմլէրինտէ, կերէք ույդուլէրինտէ, վէ կերէք ույանտըգլէրինտէ միւսավի թութմագ տըր:

Նէզաֆէթ եանի պէօճէք թութուլան մահէլլին տէօրթ թարաֆընը սիլմէք սիւփիւրմէք վէ պէօճէքլէրին ալթընը հէր կիւն թէմիղլէմէք վէլ հասըլ պէօճէք գօնուլան մահէլլին հէր սուրէթլէ թէաֆիլինտէն սալիմ պուլունտուրուլմասը տըր:

Ճէվէլանի հէվա եանի պէօճէքլէրին ալթընը վէ իւսթիւնիւ պօշ պրաղըպ հէվանըն տէվր ու ճէվէլանընը վէ թաղէլէնմէսինի գօլայլաթտըգտան իպարէթ տիր:

Միւսավաթ վէ պէօճէքլէրին եաթաղլարընըն նէզաֆէթի իչին պիրինճի դավտէն իւչիւնճիւ դավէ գատար սէյրէք թիւլ, վէ իւչիւնճիւտէն պէչինճի դավա կէլինճէյէ գատար պալըդ աղը կիպի թրապուղան իփիկինտէն պիր աղ գուլլանմալը, շէօյլէքի զիքը օլունան թիւլիւն վէ եախօտ աղըն իւզէրինէ թաղէ եափրաղը տօղրայըպ պէօճէքլէրին սաղլամը իւղըն չըգտըգտան սօնրա թիւլիւն եա աղըն իքի

Թուրքները վրան ելլեն , և հետեւապէս ուռկանին երկու ծայրերէն բռնել վերցունել և տակը մաքրելէն ետքը նորէն ուռկանով մէկ տեղ իր տեղը իջեցունելու է . նորէն մաքրելու համար ուրիշ ուռկան մը շերամներուն վրայ փոփելու և անոր վրայ տերեւը ջարդելու է . և ապա շերամները վրան ելնելէն յետոյ տակը գտնուած առաջին ուռկանովը մէկզի առնելու և ներքեւը մաքրելու է . և երկրորդ ուռկանը առաջինին տեղը դնելով տակինն ալ մաքրելու է , այս պատճառաւ թէ թիւրէն և թէ ուռկանէն հարկէ որ երկերկու հատ ըլլան : Տակը մնացող և հիւանդ չեղող շերամները ուրիշ տեղ մը փոխադրելով հոն առջի տեղէն աւելի աստիճանաւոր , այսինքն փոխուած տեղէն երկու աստիճան աւելի տաք ըլլալու է . և կերն ալ աւելի տալով միւսներուն հասցունելու , և հիւանդները բոլորովին դուրս նետելու է : Աս ուռկաններուն օգուտը սա է որ՝ հիւանդ թրթուրները կը զատէ և կ'որոշէ , և աս կերպով ընդհանրապէս թրթուրներուն գալիք հիւանդութիւններէն կը պահպանէ :

Օդին նորոգմանը համար գործածուելիք տեսակ մը կախքէրէվէթին (գօգօնիէր բուած Բէպէս մըն է) և թէ ուռկաններուն օրինակները ժողովրդեան ցոյց տալու համար տէրութիւնը շերամ սնուցանող ամեն նահանգներու և գաւառներու մէջ մէյմէկ տեղ պիտի որոշէ , ասոնց ձեւը հասկցնելու հարկ չի մնար : Յիշեալ գօգօնիէրը կասկարայի ձեւով շինուած առէւ մը ըլլալով թէ օդին նորոգմանը կը նպաստէ և թէ այս կասկարաներուն մէջ տեղերը շերամները իրենց խօզան շինելուն համար կաղնիի և կամ ուրիշ տեսակ որ և իցէ ճիւղեր տնկելու հարկ չի մնար :

ուճարընտան թութուպ գալտըրմալը վէ ալթընը թէմիզէտիքտէն սօնրա , թէքրար թիւլ վէ ետաղ իլէ պերապէր եերինէ էնտիրմէլի վէ թէքրար ալթընը թէմիզէմէք իլին պիր թիւլ վէ ետախօտ աղ , պէօճէքլէրին իւզէրինէ գօյուպ ետփրաղը տօղրալը գալտըրմալը վէ ալթընտա պուլունան էվէլքի աղ իլէ պերապէր կերույէ ալուպ թէմիզէմէլի տիր : Պունուն իլին կերէք թիւլտէն վէ կերէք աղտան իքիլէր ատէտ օլմագ լաղըմ տըր : Ալթընտա գալան պէօճէքլէրտէն պաղըլարը խասթա օլմայըպ կերույէ գալմըլ օլանլէրի պաշգա պիր մահալէ գօտուպ , վէ օլ մահէլլ էվէլքինտէն սըճագ , եանի եիկիրմի սանթիկրատ տերէճէսինտէ իսէ , եկիրմի իքի սանթիկրատ տերէճէսինտէ օլմալը տըր , վէ եէմի դիատէ վիրիպ էվէլքիլէրէ եթթիշտիրմէլի վէ խասթա օլանլէրի քեամիլէն ալթմալը տըր : Իշպու աղլէրին ֆայիտէսի շու տուր քի , խասթա օլանլէրի թէֆրիգ իտէր , վէ պու եօլտա ումումէն պէօճէքլէրէ սիրայէթ իտէճէք խասթալըգտան վիգայէ էլլէր :

Ճէվէլանը հէվա իլին գուլլանըլաճագ օլան պիր նէվ ասգընըն (գօգօնիէր թապիր օլունան պիր տէսթիկեհա տըր) վէ հէմ աղլարըն էօրնէքլէրինի էհալլիյէ կէօսթէրմէք իլին Տէօլլէթը Ալլիյէ իփէք մահսուլու օլան վիլայէթ վէ սանճագլարտա պիրէր մահէլլ թայեին իտէճէք տիր . պուլանլէրին շէլլի թարիֆինէ հաճէթ գալմագ . մէղքիւր գօգօնիէր իսգարա շէքլինտէ ետփրմըլ պիր ասգը օլուպ , հէմ հէվանըն ճէվէլանընա եարտըմ իտէր , վէ հէմ տէ պու իսգարալէրին արասընտա պէօճէքլէր գօղալէրինի էօրտիւքլէրինտէն , արթըգ չալը վէ մէշէյտէ իհթիւտճ գալմագ :

ՀՐԱՀԱՆԳ

ՇԵՐԱՄ ԱՐԱՆՈՒԹԵԱՆ

ՇԵՐԱՄ ՄՆՈՒՑԱՆԵԼՈՒ ԿԵՐՊ

Ամենուն յայտնի է որ՝ շերամը ընդհանրապէս հինգ քուն ընելէն և կամ չապիկ փոխելէն ետքը խօզակ շինելու համար սփռն կենէ :

Բացուելու սերմը ուր տեղի սնած թիթեռնիկէն էնէ , այն տեղի շերմութեան աստիճանը դիտնալ պէտք է որ , այն աստիճանին համեմատ առաջին չապիկ փոխելէն սկսելով մինչեւ թիթեռնիկն ելլելը (Պրուսայի համար քսան աստիճան , հարիւր աստիճանեան շերմաչափի վրայ) քսան աստիճան տաքութիւն պէտք է ըլլայ : Առաջին քունը հինգ օր , երկրորդը՝ չորս օր , երրորդը՝ վեց օր , չորրորդը՝ եօթը օր , հինգերորդը՝ ինը օր , կամ վերջապէս տասը օր է , որ ընդ ամենը եռեսուներկու , կամ եռեսուն և հինգ օր կը տեւէ , եթէ այս շերմութիւնը քսան աստիճան հարիւր աստիճանեան շերմաչափէն վար ըլլայ նէ , ալ աւելի կը տեւէ : Վերջապէս՝ քսան աստիճան հարիւր աստիճանեանի շերմութեան համեմատ՝ ամեն քունին օրականը մէկ տիրէ՛մ շերամի հունտի համար տրուելիք տերեւին չափն ու բաժանումը և այն միջոցին պէտք եղած կերպերը ի ներքոյ մի ըստ միջէ կը յայտնենք :

ԻՔԷՔ ՊԵՕՃԷՅԻ

ԹԷՐՊԻՅԷՍԻՆԷ ՏԱՅԻՐ

ԹԷՐՊԻՅԷ ԻՒՍՈՒԼՈՒ

Ամէլէ յէ մալիւմ օլտուղու իւզրէ իփէք պէօճէկի պէսսէվլլլէ պէշ գալ իթմիքտէն սօնրա , գօլա էօրմէք իշին ասղըյա չըգար :

Պիրինճի դալտէն պաշլայը պէլէպէք եափրնճաեա գատար աչըլաճագ թօխում հէր գանղի մահէլտէ թէրպիլլէ օլունմուշ քէլէպէքլէրտէն իսէ , օլ մահէլլին տէրէճէյի սանթիկրատ հարարէթինի պիլմէք էլղէմ տիր քի , օլ տէրէճէ իւզրէ Պրուսա վիլլայէթի իշին եիկիրմի տէրէճէ սանթիկրատ իւզրէ սըճագլըգ պուլունտուրուլաճագ տըր : Եիկիրմի տէրէճէ սանթիկրատ իշին պիրինճի դալ պէշ կիւն , իքինճի տէօրթ կիւն , իւչիւնճի ալթը կիւն , տէօրտիւնճի եէտի կիւն , պէշինճի տօղուղ , նիհայէթօն կիւն տիր քի ճէմէն օթուղ իքի եա օթուղ պէշ կիւն սիւրէր , էկէրչի պու սըճագլըգ եիկիրմի տէրէճէ սանթիկրատտէն աշաղը օլուր իսէ , տահաղիատէ սիւրէր . վէլ հասըլ պիղ եիկիրմի տէրէճէ սանթիկրատ սըճագլըգ իւզրէլինէ պէհէր դալլըն եէվմիլլէսինի պիր տիրհէմ թօխումուն պէօճէկի իշին սարֆ օլունաճագ եափրաղըն մըգտարը իլէ թագսիմլէրինի վէ օլ սըրատա լաղըմ կէլէն թէտապիրին պէր վէճհի աթի եէկիւն թարիֆինէ միւսարէաթ իտէրիղ :

ՍԵՐՄԻՆ ԲԱՑՈՒԻԼԸ

Թխենիներուն տերեւները երեւնալ սկսելու օրէն տասը օրի չափ ետքը՝ սերմերը պահուած տեղէն հանուելով պինտ առաջ յտակ ջուրով լեցուն մեծ քեասէի մը մէջ լեցունելու է և ջուրին վրայ ելլող սերմերը և շուղերը դտել և դատելէն ետքը՝ փոթաս կամ մոխրի ջուրով և ետքը թեթեւ ջրախառն գիւնով լուարով չորցունելէն վերջը, քսանը հինգ աստիճան «սիլիկոն» ջերմութիւն ունեցող փոքրիկ սենեակի մը մէջ յատուկ դրուած մէկ սեղանի մը վրայ սերմին քանակութեանը համեմատ մեծ թերթ մը թուղթի վրայ սերմերը փռելու է : Ասոր վրայ ցանցառ թիւլ ծածկել և թիւլին ծայրերն ալ թուղթին փակցունելով սերմերուն բացուելուն սպասելու է : Սերմը՝ ընդհանրապէս առտուան դէմ կը բացուի, այն օրուան ելլող շերամները զատելու համար թուղթին փակած թիւլին վրայ թիւլ մ'ալ դնելով մանր տերեւ ջարդելու և բացուածներուն ամենն ալ տերեւներուն վրայ ելլելէն ետքը, գօգօնիէր ըտուած ասիւրյին էն վերի աստիճանը դնելու է, և այն աստիճանները կասկարայի ձեւով շինուած ըլլալուն՝ կասկարաներուն վրայ թուղթով ծածկելու է, և ան աստիճաններու շրջանակին վրայ օրը և թուականը սեւ կաւիճով կամ կապարեայ գրիչով նշանակելու է : Շերամը քանի մեծնայ, մինչև վարի աստիճանները բաժանելու, մէկ խօսքով մէկ մէկէ հեռի և բաց ըլլալու է որ՝ շերամները օգ առնեն : Գօգօնիէրը, դրուած տեղը քսան աստիճան «սիլիկոն» ջերմութիւն ունե-

ԹՕԻՈՒՄՈՒՆ ԱԶԸԼՄԱՍԸ

Ալաճլարըն իւզէրինտէ եափրազ աչըմաղա պաշլամըջ օլտուղու կիւնտէն օն կիւն գատար սօնրա թօխումէր մահֆուզ օլան մահայլինտէն չըգարըլըպ, էվիլէլ էմիրտէ պէրաք սու իլէ տօլու պիր պէօյիւճէք քեասէ տէրունինէ տօլտուրմալը վէ սույուն իւզէրինէ չըգան թօխումէրի վէ շէօվիլէրի սիւզտիւքտէն սօնրա, փօթաս եախօտ քիւլ սույու իլէ վէ պատէհու խաֆիֆ շարապը սույու իլէ եայդաեուպ գուրութուգտան սօնրա, եիլիրմի պէշ տէրէճէ սանթիկրատ սըճագըղընտա օլան պիր քիւչիւք օտա տէրունինտէ մախսուս պիր մասա վէ եախօտ քէրէվէթ իւզէրինտէ թօխումուն մըգտարընա կէօրէ պիր պէօյիւճէք թապաղա քեաղըտ իւզէրինէ թօխումէրի եայմալը տըր, վէ իւզէրինէ սէյրէք թիւլ էօրթիւպ, թիւլուն քէնարլէրինի քեաղըտա եափրչորրարագ աչըմասընա պէքլէմէլի : Թօխում էքսէրիա սապահլայըն աչըլըպ, օ կիւնքի աչըլան պէօճէքլէրի աչըմաղ իչին քեաղըտա եափրչմըջ օլան թիւլուն իւզէրինէ պիր թիւլ տահա գօյուպ, ուֆագ եափրագ տօղրայըպ աչըլանլէրին քեաֆֆէսի եափրագլէրին իւզէրինէ չըգարըտան սօնրա, գօգօնիէր ասղըրընըն էն եօգարքի խանէսինէ գօյմալը, վէ խանէլէր իսղարա շէքլինտէ եափրըլըջ օլտուղունտան, իսղարէլէրին իւզէրինէ գապա քեաղըտ էօրթմէլի վէ օլ խանէսին փէրվաղը իւզէրինէ կիւնիւ վէ թարիլինի սիահ թէպէշիր, եախօտ գուրչուն գալէմ իլէ իշարէթ իթմէլի, պէօճէք պէօյիւճէ պիւքէ աչաղըքի խանէլէրէ գատար տաղըթմալը :

նալու է, եթէ աւելի ըլլայ տաքութիւնը, պատուհանները բանալով նորէն տաքութիւնը քսան աստիճանի իջեցունելու է : Օդին չոր եղած ատենը շերամ բռնուած տեղին տախտակամածը ջրելու և տերեւներուն ալ քիչ մը ջուր սրսկելու է : Եթէ օդը խոնաւ ըլլայ նէ, պատուհանները գոցելով սենեակը տաք պահելու է :

Իներքոյ ցոյց տրուած գործողութիւնը՝ տիրհէմ մը սերմի համար եղած կարգադրութիւնն է :

ԱՌԱՋԻՆ ՔՈՒՆԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Առաջին օր, տիրհէմ մը սերմի համար քսան տիրհէմ ջարդուած տերեւը չորս անգամէն տալու է :

Երկրորդ օր, թառասուն տիրհէմ ջարդուած տերեւը չորս կամ վեց անգամին տալու է : Այսօր թրթուրները ցանցառել (սէյրէքլէթմէք) սկսելու է :

Երրորդ օր, Յիսուն տիրհէմ տերեւը չորս անգամին տալու է :

Չորրորդ օր, Յիսուն տիրհէմ տերեւը չորս անգամին տալու է : Այսօր քունէն առաջ անկողինին մաքրելու է :

Հինգերորդ օր, Տասն և հինգ տիրհէմ տերեւը քունէն առաջ տալու է : Այսօր թրթուրները կարթըննան, արթուն եղողներուն մէյմէկ կեր տալու է :

Առաջին ասանը՝ ֆսանը չորս ժամէն մինչեւ եռասունը վեց ժամը կը տեսէ :

Թրթուրներուն հասակը երկու միլի մէթրօ կըլ-

վել հասըլ պիւրի պիւրինտէն աչըզ վէ սէյրէք օլմալը քի, պէօճէքլէր հէվա ալըն . գօգօնիէրին մահէլի եիկիրմի տէրէճէ սանթիկրատ սըճագըղընտա օլմալը, եկէրչի զիատէ օլուր իսէ, փէնչիրէլէրի աչըպ, թէքրար եիկիրմի տէրէճէ սանթիկրատ սըճագըղընա էնտիրմէլի . գուրագ հալալարտա պէօճէք օլան մահէլին տէօլէմէսինի սուլամալը վէ եափրաղլէրէ ազ սու սերփմէլի . հէվա նէմնաք օլուր իսէ, փէնչիրէլէրի գափայըպ, օտայը սըճագ թութմալը . զիրտէ կէօսթէրիլէն մուամէլաթ պիր տիրհէմ թօխում իւղէրինէ թէրթիպ օլունմուչ տուր :

ՊԻՐԻՆՃԻ ԳՍՎԸՆ ՄՈՒՍՄԵԼԱԹԸ

Պերինճի կէն, Պիր տիրհէմ թօխում իչին եիկիրմի տիրհէմ գըլըմըլը եափրաղը տէօրթ տէֆատա վէրմէլի :

Ինինճի կէն, Գըրգ տիրհէմ գըլըմըլը եափրաղը տէօրթ վէ եա ալթը տէֆատա վէրմէլի վէ պու կիւնաէն պէօճէքլէրի սէյրէքլէթմէկէ պաշլամալը :

Ինինճի կէն, Էլի տիրհէմ եափրաղը տէօրթ տէֆատա վէրմէլի :

Տէօրինճի կէն, Էլի տիրհէմ եափրաղը տէօրթ տէֆատա վիրմէլի : Պու կիւն ույգուտան էվվէլ եաթաղը թէմիղլէմէլի :

Պերինճի կէն, Օն պէշ տիրհէմ եափրաղը ույգուտան էվվէլ վէրմէլի : Պու կիւն պէօճէքլէր ուեանըլար . ուեանըգ օլանլարա պիրէր եէմ վէրմէլի :

լայ : Ըստ պահանջման՝ վերը ցոյց տրուած չափէն աւելի ալ կրնայ կեր տրուիլ :

ԵՐԿՐՈՐԴ ՔՈՒՆԻՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Առաջին օր , Տիրհէմ մը սերմի համար հարիւր տիրհէմ տերեւ չորս անգամէն տրուելու է : Այսօր անկողինը մաքրելու է :

Երկրորդ օր , Չորս անգամէն հարիւր տիրհէմ տերեւ տրուելու է :

Յերրորդ օր , Հարիւր տիրհէմ տերեւը չորս անգամէն տալու է : Քունէն առաջ անկողինը մաքրելու է :

Չորրորդ օր , Նոյնպէս յիսուն տիրհէմ տերեւը տալու է : Այսօր քնոյ մէջ են . ետ մնացողները զատ տեղ սնուցանելով անոնց հասցնելու է : Թըրթուրները այս միջոցիս վեց միլի մէթրօ կըլլան , ասոնք իրարմէ հեռացունելու է :

ԵՐԿՐՈՐԴ ՔՈՒՆԻՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Առաջին օր , Տիրհէմ մը սերմի համար հարիւր տիրհէմ տերեւը երեք անգամէն տալու է : Այսօր շերամները բոլորովին արթննալէն ետքը անկողինները մաքրելու է :

Երկրորդ օր , Երեք հարիւր տիրհէմ տերեւը չորս անգամէն տալու է : Այսօր շերամները աւելի ցանցառելու է :

Յերրորդ օր , Երեք հարիւր յիսուն տիրհէմ տերեւ-

Պիրինճի դավըն ույգուսու երկիրմի տէօրթ սաւաթտէն օթուզ ալթը սաաթա դատար սիւրէր : Պէօճէքլէրին պոյլարը Իքի միլի մէթրօ օլուր , Իգթիլայի հալտէ պալատէ իշար օլունան եէմլէրտէն զիստէ վերիլէ պլիլը :

ԻՔԻՆՃԻ ԳԱՎԸՆ ՄՈՒԱՄԷԼԱԹԸ

Պերինճի կէն , Պիր տիրհէմ թօխում իչին տէօրթ եէմտէ երևզ տիրհէմ եափրազ վէրմէլի : Պու կիւն եաթաղը թէմիլլէնմէլի տիր :

Իսինճի կէն , Տէօրթ եէմտէ երևզ տիրհէմ եափրազ վէրմէլի :

Իսինճի կէն , Երևզ տիրհէմ եափրաղը տէօրթ տէփատա վերմէլի : Ույգուտան էվլիլ եաթաղը թէմիլլէնմէլի տիր :

Տէօրթինճի կէն , Էլլի տիրհէմ եափրաղը քէզալիք վերմէլի : Պու կիւն ույգուտա տըրլար , կէրի դալանլէրի այըրմալը , այըրճա պիր մահալտէ պէսլէմէլի , պէօճէքլէր ալթը միլի մէթրօ պոյունտա օլուրլար . պէօճէքլէրի սէյրէքլէթմէլի տիր :

ԻԻՉԻՆՃԻ ԳԱՎԸՆ ՄՈՒԱՄԷԼԱԹԸ

Պերինճի կէն , պիր տիրհէմ թօխում իչին երևզ տիրհէմ եափրազ եէմ իւչ

պու կիւն , պէօճէքլէր թէքմիլ ուեանտըգտան սօնրա եաթաղը թէմիլլէմէլի :

1379

ւը չորս անգամին տալու է : Այսօր անկողինները մաքրելու է :

Չորրորդ օր , Երկու հարիւր տիրհէմ տերեւը չորս անգամէն տալու է : Այսօր շերամներէն ոմանք մե-տաքս կը թափեն և ոմանք ալ քնանալու կ'սկսին :

Հինգերորդ օր , Հարիւր տիրհէմ տերեւ տալու է : Այսօր բոլոր շերամները կը քնանան . օգին սաստ-կութենէն զգուշանալու է :

Վեցերորդ օր , Այսօր կեր տալու չէ , քանզի շե-րամները արթննալ կ'սկսին . երբ ամէնն ալ արթնն-նան , այն ատենը ուտելիք տալու է : Կանուխ ար-թննցողները այսօր առանց ուտելիքի կրնան մնալ . էն ետքը արթնցողները սենեկին էն տաք տեղը դնելու է՝ որ առջիններուն հասնին : Այսօր շերամ-ներուն հասակը տասն և մէկ միլի մէթրօ կ'ըլլայ :

ՉՈՐՐՈՐԴ ԳՈՒՆԻՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Առաջին օր , Տիրհէմ մը սերմի համար մէկ հօ-խայ տերեւը չորս անգամէն տալու է : Այսօր ան-կողինը մաքրել պէտք է :

Երկրորդ օր , Հօխա ու կէս տերեւը չորս անգամէն տալու է :

Երրորդ օր , Երկու հօխայ ու կէս տերեւը չորս անգամէն տալ պէտք է :

Չորրորդ օր , Երկու հօխա ու կէս տերեւը չորս անգամէն տալու է :

Հինգերորդ օր , Մէկ հօխա ցրուեալ տերեւ տալ պէտք է : Այսօր անկողինները մաքրելու է :

Իւրեանի կէս , Իւչ երևը տիրհէմ եափրաղը տէօրթ տէֆատա վէրմէլի . վէ պու կիւն պէօճէքլէրի սէյ-րէքլէթմէլի տիր :

Իւչանի կէս , Իւչ երևը էլլի տիրհէմ եափրաղը տէօրթ տէֆատա վէրմէլի . պու կիւն եաթաղը թէ-միղէնմէլի տիր :

Տեօրդանի կէս , Իքի երևը տիրհէմ եափրաղը տէօրթ տէֆատա վէրմէլի . պու կիւն պէօճէքլէր իփէք տէօքէրլէր , վէ պաղըլարը ույումաղա պաշ-լարլար :

Պէլանի կէս , Երևը տիրհէմ եափրաղ վէրմէլի . պու կիւն թէքմիլ պէօճէքլէր ույուրլար , հէվանըն չօգճա ճէվլանընտան սաղընմալը տըր :

Աւլանի կէս , Եէմ վէրմէմէլի , գիրա պէօճէքլէր ուեանմաղա պաշլարլար , նէ վազըթ թէքմիլ ույա-նրրլար իսէ , օլ վազըթ եէմ վէրմէլի , էրքէնճէ ույանանլար պիր կիւն եէմսիղ սուրապիլիլլէր , էն սօնրա ույանանլարը օտանըն էն սըճազ եէրինէ դօյմալը քի , էվէլքիլէրէ եէթիչէ պիլսին . պէօճէք-լէրին պօյու ծն սլէշ միլի մէթրօ օլուր :

1913

ՏԷՕՐՏԻՆՃԻ ԳԱՎԸՆ ՄՈՒՍՄԷԼՈՒԹ

Պէլանի կէս , Պիր տիրհէմ թօխուժ լչին պիր գըլէ եափրաղը տէօրթ տէֆատէ վէրմէլի . պու կիւն եաթաղը թէմիղէնմէլի :

Իւրեանի կէս , պիր պուշուգ գըլէ եափրաղը տէօրթ տէֆատա վէրմէլի :

Իւչանի կէս , Իքի պուշուգ գըլէ եափրաղը տէօրթ եէմսէ վէրիլմէլի :

Վեցերորդ օր , Պէտք ունեցողներուն կէս հօխա տրուելը բաւական է :

Եփեւորդ օր , Այսօր ուտելիք պէտք չէ տալ :

Հինգերորդ օրը շերամներուն մեծ մասը , և վեցերորդ օրը՝ ամենն ալ կը քնանան : Հասակնին երկուք ու կէս սանթիմէթրօյէն մինչեւ երեք սանթիմէթրօ կը մեծնայ : Շուտ կը մեծնան և ալ ճերմակ գոյն մը , և չապիկ փոխենուն վերջը թուխ գոյն մը կառնեն :

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ԲՈՒՆԻՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Առաջին օր , Տիրհէմ մը սերմի համար չորս անգամէն երկու հօխա տերեւ տալու է : Շերամները իրարմէ հեռացնել և անկողինը մաքրել պէտք է :

Երկրորդ օր , Չորս անգամէն երեք հօխա տերեւ տալու է . անկողինը մաքրել և ցանցառել պէտք է :

Յերրորդ օր , Չորս անգամէն չորս հօխա տերեւ տալու և անկողինը մաքրելու է :

Չորրորդ օր , չորս անգամին հինգ հօխա տերեւ տալու և անկողինը մաքրելու է :

Հնգերորդ օր , Ութ հօխա տերեւը չորս անգամէն տալու է : Այսօր շատ հող տանելու օրն է . ուտելիքը հատած է նէ , նորէն տալու և անկողինը մաքրելու է :

Տեօրոյննի կէս , Իբի պուշուգ գըլէ եափրաղը տէօրթ եէմտէ վերիմէլի :

Պէրննի կէս , Պիր գըլէ տաղընըգ եափրաղ վերմէլի , վէ պու կիւն եաթաղը թէմիղլէմէլի :

Աւնննի կէս , Լաղըմ կէլէնլէրէ եարըմ գըլէ եափրաղ վերիմէլէք քեաֆի տիր :

Ետննի կէս , Եէմ վերմէմէլի :

Պէրննի կէսրէ Պէօճէքլէրին էքսէրիտի , վէ ալթընճը կիւնտէ քեամիլէն ույուր . պոյլարը Իբի պուշուգ սանթիմէթրօտան իւչ սանթիմէթրօյա գատար օլուր . չափուգ պէօյիւրլէր վէ ըէնքլէրիտէ պէյաղ վէ գալտան չըգտըգլարընտա գօյուճա ըէնկ ալուրլէր :

ՊԵՇԻՆՆԻ ԳԱՎԸՆ ՄՈՒՍՄԷԼԱԹԸ

Պէրննի կէս , Պիր տիրհէմ թօխում իչին տէօրթ եէմտէ Իբի գըլէ եափրաղ վերմէլի . պէօճէքլէրի սէյրէլթմէլի վէ եաթագլարը թէմիղլէմէլի :

Իտննի կէս , Իւչ գըլէ եափրաղ տէօրթ եէմտէ վերմէլի վէ եաթագլարը թէմիղլէմէլի վէ պէօճէքլէրի սէյրէլթմէլի :

Իտննի կէս , Տէօրթ եէմտէ տէօրթ գըլէ եափրաղ վերմէլի , վէ եաթագլարը թէմիղլէմէլի :

Տեօրոյննի կէս , Տէօրթ եէմտէ պէչ գըլէ եափրաղ վերմէլի վէ եաթագլարը թէմիղլէմէլի :

Պէրննի կէս , Սէքիգ գըլէ եափրաղը տէօրթ եէմտէ վերմէլի , վէ պու կիւն էն զիտտէ տիգաթ իտէճէք կիւնտիւր , եէմ չափուգ թիւքէնմիլ իտէ ,

Վեցերորդ օր , Տասր հօխա տերեւը չորս անգամէն տալու է : Այսօր էն շատ ուտելու օրերնին ըլլալուն՝ եթէ կերը հատած է նէ , նորէն տալու և անկողիննին մաքրելու է :

Եօներորդ օր , Ինը հօխա տերեւը չորս անգամէն տալու և անկողինները մաքրելու է :

Ութերորդ օր , Եօթը հօխա տերեւը չորս անգամէն տալու է , այսօրուան տրուած տերեւը բարակ ըլլալու է , անկողինները փոխել , օդը նորոգել և արտաշնչել թիւթսի տալ պէտք է :

Իններորդ օր , Հինգ հօխա բարակ տերեւը չորս անգամէն տալու է , անկողիններնին մաքրել պէտք է : Այսօր շերամները տերեւը ձգելով մետաքս շինելու համար ցախերուն վրայ ելլելու կը ջանան , դոյներնին կը դեղնի և մորթերնին կը կակուղնայ :

Տասներորդ օր , Երկու , կամ երկուք ու կէս հօխա տերեւ տալու է : Այսօր խումբ խումբ արեւը ելլելու կը դիմեն : Մէկ մէկու փակած կամ ողյգ գացողները իրարմէ բաժնելու է , որ զոյգ խօզա չ'ընեն . և ինկածներ ըլլայ նէ , տեղը դնելու է : Եւ խողակ շինելու համար տեղ բնտուղները ըսգարային վրայ դնելով օդը նորոգելու է : Արեւը ելլելը քսան և չորս ժամէն մինչեւ եռեսուն ժամ կը տեւէ : Ես մնացողները եթէ հիւանդ չեն նէ , ուրիշ տեղ մը փոխադրելով ժամը մէկ անգամ եթէ թարմ տերեւ տրուի նէ , անոնք ալ արեւը կեցնեն . ետքը անկողինը մաքրել և օդը նորոգելու է :

Ասիւնն ելլելու օրէն տասն և վեց կամ տասն և ութը օր ետքը թիթեռնիկը (քէլէպէկ) կեցնէ , բայց խողակը երեք օրուան մէջ կը շինեն :

Թէքրար եէմ վերմէլի , վէ եաթագլարը թէմիդէնմէլի :

Աւրընէն Կէն , Օն դըյէ եափրաղը տէօրթ եէմտէ վէրիւմէլի , պու կիւն էն չօդ եէտիքլէրի կիւն օլտուրունտան եափրագ թիւքէնմիշ իսէ , տէֆատէն վէրմէլի վէ եաթագլարը թէմիդէնմէլի :

Ետիւնի Կէն , Տօգուղ դըյէ եափրաղը տէօրթ եէմտէ վէրիպ , եաթագլարը թէմիդէնմէլի :

Սեփիւնի Կէն , Եէտի դըյէ եափրաղը տէօրթ եէմտէ վէրմէլի , պու կիւն ինճէ եափրագ վէրիւմէլի վէ եաթագլարը տէյիշիւմէլի , հավայը թաղէլէմէլի , աստ չայը իլէ թիւթսիւ վէրիւմէլի :

Տօգուղընի Կէն , Պէշ դըյէ եափրաղը տէօրթ եէմտէ վէրմէլի , պու կիւն ինճէ եափրագ վէրմէլի վէ եաթագլարը թէմիդէնմէլի , պէօճէքլէր եափրաղը պրաղըպ , ասդըյա չըգմաղա արանըրլար , բէնքլէրի սարարըր , վէ տէրիլէրի ինճէ վէ եու մուչաղ տըր :

Օնուրնի Կէն , Իքի , Իքի պուչուգ դըյէ եափրագ վէրմէլի , պու կիւն սիւրիւ իլէ ասդըյա չըգարլար , չիֆթ վէ պերի պերինէ պիթիշիք կիտէնլէրի այրմայը քի , չիֆթէ գօղա եափմասընլար , սիւշէնլէր օլուր իսէ , գալուըրըպ թէքրար եէրինէ գօյմալը վէ եէր արայանլէրի իսգարայա գօյմալը , հավայը թաղէլէմէլի , ասդըյա չըգմագ երկիրմի տէօրթ սաթատան օթուղ սաաթա գատար սիւրէր , կէրի գալանլէրի , էկէրչի խասթա տէյիլէր իսէ , պաշգա պիր մահայլէ գօյուպ , սաաթտա պիր քէրբէ թաղէ եափրագ վէրիլտիկի հալտէ , ծնլար տախի ասդըյա չըգարլար , պատէհու եաթագլար թէմիդէլի :

Հինգերորդ քունին մէջ եղող թրթուրներուն չափը՝ առջի օրերը չորս ու կէս կամ հինգ սանթիմէթրօ կըլլայ, ետքի օրերը՝ եօթն ու կէս կամ ութը սանթիմէթրօյի չափ կըլլայ :

Ասոնց չափիկ փոխելու ատենը՝ խիստ վտանգաւոր ատենն է, անոր համար շատ հոգ տանել հարկ է, օդը շուտ շուտ նորոգելու է. անկողինները ամէն օր մաքրելու է. հոտ ըլլալու չէ, տաք և ծանր օգերու ատեն արտադրութիւնը ստալու և հիւանդները զատելու է. հիւանդները իրենց երեւոյթէն յայտնի են. որովհետեւ թոյլ կըլլան և պոչերնուն կողմը դեղին բիծեր կունենան. կռնակի երակները՝ կամ տկար և կամ բնաւ չեն զարներ, առողջները մէկ գոյնով կամ ճերմակ և կամ մոխրագոյն կըլլան : Ասանկները արթուն ըլլալով՝ երակներնին համարձակ ու զօրաւոր կը զարնէ : Վերջապէս աւելի հոգ տանել պէտք է. ասիւրն ելլելէն վերջ սասկողները շուտ մը հանել նետելու է, որ միւսներուն ալ չբփոխուի. անկողինները փոխուելու ատեն մէջը մընացած հիւանդները նետելու է :

Իսկ դալով խօղայ մաքրելու, չորցնելու և թիթեռնիկ հանելու կերպին՝ Տաճկաստանի մէջ ցարդեւս ի գործ դրուած կերպերը բաւական ըլլալով՝ առ այժմ անոնց նկատմամբ խօսիլը աւելորդ սեպելով՝ նորէն հիմնական շերամատուն կանգներու փափագողները երբ ինծի դիմելու շնորհը ընեն, բոտ արժանեոյն անոնց պատրաստ եմ ձեւն ու կերպը ցոյց տալու և հասկցնելու :

Փամանակէ մը յետէ շերամներու պատահած հիւանդութեանց բարձմանը նկատմամբ ի գործ

յուպ, հէվայը տալի թէմիզլէմէլի, ասդըյա չրգտըդարը կիւնտէն օնալթը ես օն սէքիզ կիւնտէն սօնրա քէլէպէք չըգար, վէ իւչ կիւն զարֆընտա գօզայը ետփարլար, պէշինճի դալտէ օլան պէօճէքլէրին պօլլարընը իւք կիւնլէրի տէօրթ պուչուդ պէշ սանթիմէթրօ օլուր. սօնրալէրինտէ եէտի պուչուդ սէքիզէ դատար օլուր պու գալ. էն թէհլիքէլի վադըթլարը տրր. անրն իչին դայէթ տիգգաթա շայան տրր. հավայը սըգճա թազլէլմէլի, ետթագլարը հէր կիւն թէմիզլէմէլի, դօգու օլմամալը, սըճագ վէ սագիլ հավայը վադըթլարտա ատա չայը իլէ թիւթսիւ վէրմէլի, խասթա օլանլէրի այըրմալը, խասթա օլանլէր հալլէրինտէն մալիւմ օլուր, չիւնքի կէվէք օլուպ դուչուդ թարաֆլարընտա սարը լէքէլէրի պուլունուր. սըրթ տամարլարը կէվէք աթար ես հիչ աթմազ, սաղլամ օլանլէրի պիր ըէնքտէ, ես պէյազ ես քիւլ ըէնկիլնտէ օլուրլէր, պունլէր ույանըդ օլուպ տամարլարը սէրպէսթ աթար վէ դուվէթի պուլունուրլէր, վէլ հասըլ զիատէ տիգգաթ օլունմալը. ասդըյա չրգանտէն թէլէֆ օլանը տէր ագապ չրգարըպ աթմալը քի, տիկէրլէրինտէ պուլաչտըրմասըն, ետթագլար տէկիչտիկի էսնատէ իչինտէ գալան խասթա պէօճէքլէրի աթմալը տրր :

Գօզայը թէմիզլէմէզ վէ դուրութմագ վէ քէլէպէք չրգարմագ ուսուլինէ կէլինճէ, մէմալիքի մահրուսէի հաղրէթի Շահանէտէ էլան ճարի օլան ուսուլի քեաֆի օլուպ, չիմտիլիք անլէրին թարիֆինտէն սարֆը նազար շօլունարագ, միւճէտտէտէն գօզա խանէ ինչատընա արգու իտէն գէվաթ պու-

դրուած փորձերուն նայելով շերամ բռնուած տեղերը ձեռք առնուած կերպերուն խիստ յարմար և օգտակար կերպերէն հաւաքուած միջոցները ժողովրդեան հասկցներու համար պաշտօնաբար Պրուսա եկող Տիվանը թէմեիդի անդամներէն Մեծ . Տատեան Ներսէս էֆէնտիի գործողութիւնը ցոյց տալով դրած աս շերամի հրահանգը Պրուսայի տպարանի մէջ տպուած է :

1870 Մայիս 23 .

լուստուղու հալտէ , անկէրէ լայրգը վէճհ իւզրէ ըէսմ ու թարիֆլէրինի վիրմէյէ հազըր պուլունտուղումու պէյան իտէրիմ :

Պեր միւտտէթտէն պերի իփէք պէօճէքլէրինէ արիզ օլան էմրազըն խթիհսալը նարէի ինտիֆայինէ տայիր հասըլ խիլտիկի թէճրիւպէ իւղէրինէ իփէք պէօճէկի օլան մահալլէրտէ իթթիխազ օլունան ուսուլուն էհվէն վէ էրլէրիչլէրինտէն խիւլասա օլունան թէտապիրի էհալլէյէ թալիմ վէ թէֆհիմ լյէմէք իւզրէ մէմուրէն Պրուսայա կէլմիշ օլան Տէրսասատէթ տիվանը թէմեիզ ազասընտան Ներսէս էֆէնտինին ֆիլիաթընը իրայէ իտէրէք գալէմէ ալտըրը իչպու իփէք պէօճէկի թալիմաթը :

Խիւտալէնտիկեար վիլայէթի մաթպաասընտա թապ օլունմուշ տուր :

Ֆի սէնէի 1870 Ռէպիւլ ախրր օ .

ՎԵՐՋԱԲԱՆ ՏՊԱԳՐՉԻՆ

Մեծայարգ Տատեանց Գերդաստանէն ազնուատոհմ Նէրսէս Պէյ Տատեանը, որ իւր տաղանդովն և արուեստագիտութեամբը շատ պարագայներու մէջ ազգասիրարար հասարակաց օգտին համար իւր աշխատութիւնները չէ խնայած և անխորաբար ՚ի դորձ դրած է. ինչպէս որ ասկից մէկ քանի տարիներ յառաջ ալ Բամպակի մշակութիւնը ազգայնոցս մէջ ծաւալեցնելու դիտմամբ Բարիզ գտնուած ժամանակին Բամպակի մշակութիւն անունով իւր աշխատասիրած հեղինակութիւնը տպել տալով մէջը շատ մ'ալ պատկերներ աւելցնելով այլ և այլ տեղեր ձգրիապէս զրկած էր. Բնչ էր Մեծ. Պէյին այս փափաքը, ուրիշ բան չէր բայց եթէ իւր բարեսրտութեամբը հասարակաց պակսութիւնները լեցնելով, Ազգին ապագան երջանկացնել. այս փափաքը յարատեւ ունենալուն իբր ժառանգ իւր Ազնուազարմ Հօրմէն, սոյն Շերամարանութիւն անուն հեղինակութիւնն ալ որ անցեալ տարի Պրուսա գտնուած ժամանակին. ականատես ըլլալով նոյն տեղի ժողովրդեան շերամոց հիւանդութենէն կրած վնասներնուն. ի գութ շարժեալ Տաճկերէն տառերով տետրակ մը տպել տուեր էր. և զայն դորձադրող անձինք մեծամեծ օգուտներ քաղեր են. սոյն տետրակին Հայերէնը տպել տալու միջոց չըլլալով Պրուսայէն մեկներ է. այս տետրակէն օրինակ մը ձեռքերնիս անցնելով, Հայերէնի դարձնել տուինք.

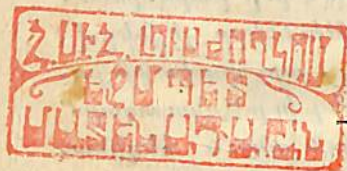
ԹԱՏԻԵՐ

Շերամարան կրենց քնոց ժամանակ ունեցած մեծութիւննին, գծերուն
 — կրօրակ ունեցած հեռաւորութիւննին չափելով ճիշտը կրճան գտնել:

դէմն ալ Հայ տառով Տաճկերէն լեզուն դնելով,
որպէս զի հայերէն լեզուն հմուտ չեղող անձինք
ալ այս գործողութենէն զուրկ չի մնան : Տպեցինք .
Մեծ . հեղինակին այս աշխատասիրութիւնը որ ուրախ
սրտիւ տպագրական ծախուց մեծագոյն մասին ձե-
ռնատու եղաւ . մենք Մեծապատիւ բարերարին
ըրած ձեռնտուութենէն քաջալերուելով բուն
իսկ տպագրական գնոյն վրայ բան մը աւել-
ցնել չուզելով հատին գինը 60 փարայ որոշեցինք ,
և այս 60 փարան չ'կրնալ տուող անձանց ալ ձրի
տալու պայմանաւ . ըստ խնդրանաց Մեծ . Պէյլին ,
ուստի . մենք ալ մեր խորին շնորհակալութիւնը
յայտնելով , կը մնամք միշտ Ազգերնուս և իրեն
անձնուէր ծառայող :

Գրւածաւ Յ. Գ. Գաֆֆէան :

A decorative border with intricate floral and scrollwork patterns, framing the left and top portions of the page.

Գ/Ն 60 փարսյ .

